

Nr 1600

Av herr Dockered m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 201, med förslag till lag om statlig lönegaranti vid konkurs, m. m.

(Lika lydande med motion nr 1377 i Första kammaren)

Frågan om lönefordringars förmånsrätt i konkurs i förhållande till in-teckningsfordringars har på senare tid tilldragit sig stor uppmärksamhet. I proposition 1970: 142 med förslag till förmånsrättslag (s. 91) anför chefen för justitiedepartementet följande: »Såsom har omvitnats i olika sammanhang är det en betydande olägenhet att fastighetsinteckningar — och därvid t. o. m. inteckningar med bästa rätt — kan komma att bli nödlidande på grund av löneprivilegiet. Så betydelsefull som realkrediten är i vårt land — den fasta egendomen antas år 1967 ha varit intecknad för ca 117 miljarder kronor — bör den på *allt sätt* (kurs. här) åtnjuta rättsordningens skydd. Sedan lång tid tillbaka har det också ansetts vara ett angeläget önskemål att stärka fastighetskrediten i det här hänseendet.» Departementschefen anför emellertid i fortsättningen att hjälpmedel utanför förmånsrättsordningen måste anlitas om konflikten mellan löneborgenärer och inteckningsborgenärer skall kunna lösas på ett tillfredsställande sätt och hänvisar till det inom inrikesdepartementet pågående arbetet på en lönegaranti vid konkurs. Departementschefens slutsats blir att den nuvarande regleringen bör i sak behållas, i varje fall tills vidare, vilket innebär att inteckningsborgenärerna skall få vika för löneborgenärernas krav.

Det av chefen för justitiedepartementet åsyftade arbetet inom inrikesdepartementet har nu resulterat i en proposition 1970: 201 om statlig lönegaranti vid konkurs. På grund av vad som anförts i proposition nr 142 hade man anledning förmoda att frågan om förhållandet mellan löneborgenärer och inteckningshavare skulle tagas upp till behandling i proposition nr 201. Med förvåning måste man emellertid konstatera att så inte skett. Enligt 10 § i förslaget till lag om statlig lönegaranti vid konkurs inträder staten i fråga om utbetalat garantibelopp i arbetstagarens rätt mot konkursgäldenären.

Att förmånsrätten består för den fordran staten sålunda övertar framgår av 17 kap. 15 § a HB. Inteckningshavarna får sålunda inte sin ställning förbättrad vare sig genom förmånsrättslagen eller lagen om lönegaranti vid konkurs; den enda skillnaden för inteckningshavarna blir att det blir staten

i stället för löneborgenärerna direkt som kan utnyttja förmånsrätten för belopp som utbetalas på grund av garantin. Realkrediten synes genom de nu aktuella lagstiftningsförslagen *på intet sätt* få rättsordningens skydd i förhållande till löneborgenärerna eller till staten i egenskap av borgenär för utbetalda belopp. Snarare kan förlustriskerna för inteckningshavarna sägas öka eftersom det — såsom lagrådet anfört (prop. 1970: 201, s. 108) — finns anledning att befara att införandet av lönegarantin kan medföra en viss ökning av lönefordringarna i konkurser. Även om man i likhet med lagrådet förutsätter att förmånsrättsfrågorna tas upp till fortsatt prövning, finns det skäl att i samband med den föreslagna lagstiftningen om statlig lönegaranti vid konkurs — lagen härom föreslås träda i kraft redan den 1 januari 1971 — behandla frågan om inteckningshavarnas ställning.

Förmånsrätten för lönefordringar är motiverad av sociala hänsyn. Den socialt betingade motiveringen för förmånsrätten bortfaller emellertid i den mån staten garanterar lönefordringarna. Det kan inte anses rimligt att staten skall ha bättre förmånsrätt i fast egendom eller tomträtt för övertagna fordringar än inteckningshavare. I och för sig synes det inte motiverat att staten har bättre förmånsrätt för övertagna lönefordringar än för skatter och allmänna avgifter. I avvaktan på den av lagrådet förutsatta översynen av förmånsrättsfrågorna synes det emellertid tillräckligt att i lagen om statlig lönegaranti vid konkurs införa en bestämmelse av innebörd att inteckningshavarnas förmånsrätt gäller före statens förmånsrätt på grund av övertagna fordringar.

Det kan vidare erinras om att lönegarantin i princip föreslås skola finansieras genom arbetsgivaravgifter. Även om det givetvis är vanskligt att förutse kostnaderna för lönegarantin, förefaller det inte osannolikt att det föreslagna avgiftsuttaget på 0,02 % av avgiftsunderlaget för sjukförsäkringen på sikt kommer att täcka kostnaderna även om staten avstår från förmånsrätten i fast egendom och tomträtt till förmån för inteckningshavarna. För dessa skulle en sådan åtgärd sannolikt vara av stor betydelse.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 201 beslutar att 10 § i förslaget till lag om statlig lönegaranti vid konkurs ges följande lydelse:

I fråga — — — — — detta belopp.

Ingår fast egendom eller tomträtt i konkursboet gäller förmånsrätt, som tillkommer innehavare av inteckning i den fasta egendomen eller i tomträtten, före förmånsrätt, som tillkommer för utbetalat garantibelopp.

Stockholm den 24 november 1970

Robert Dockered (cp)

Stig Josefson (cp)

Bertil Jonasson (cp)

i Arrie